

Voorbeeld voor Vivaldi: In Nederland trekt de politiek wél lessen uit de pandemie

Geschreven Door [Rico Stevens](#) op 30 dec, 2022

De christendemocraten in Nederland zijn een rare bende: ze doen zowaar moeite om hun eigen beleid te evalueren! Eerder deze maand brachten ze een 'reflectiebundel' uit, waarin ze het Nederlandse coronabeleid kritisch tegen het licht hielden. Best opvallend, aangezien ze een regeringspartij zijn. We zien het de Vivaldisten nog niet meteen doen.

We gaan niet flauw doen: wij zagen al eens graag over de politiek. De figuren, de beslissingen die ze nemen, en vooral het feit dat ze vaak zo ver verwijderd zijn van de dagelijkse realiteit van hun burgers vinden wij bij momenten zorgwekkend.

Het beste recente voorbeeld van die wereldvreemdheid is natuurlijk de pandemie. Onze leiders liepen rond als kippen zonder kop, vaardigden de ene na de andere maatregel uit, en verloren alle perspectief.

En op zich kunnen we hen dat zelfs niet helemaal kwalijk nemen. Het was immers een ongeziene situatie, en *niemand* was er klaar voor.

Waar onze politici echter overduidelijk *wel* in tekort schoten was (en is) kritische zelfreflectie. Hun beleid was '**de enige juist weg**', en iedereen die een andere mening toegedaan was werd bestempeld als wappie, of zelfs "potentiële moordenaar".

Maar denk je dat ze zich al voor die tunnelvisie verontschuldigen?

Natuurlijk niet. Integendeel, ze zijn zelfs niet bereid om hun eigen beleid

te evalueren.

En dus gingen wij er logischerwijze van uit dat het er in de ons omringende landen precies hetzelfde aan toe gaat. Maar dat blijkt toch enigszins anders te liggen.

Respect verdiend

We trokken nogal ogen toen we het CDA-rapport lazen: een regeringspartij die openlijk toegeeft dat het bij momenten mis liep, en op zoek gaat naar oplossingen om het beter te doen in de toekomst?! Dan kennen wij hier niet, hoor.

Het CDA (Christen-Democratisch Appèl) zit al sinds 2017 in de regering en is een klassieke machtspartij. Een beetje de CD&V van Nederland, maar dan iets minder snel uitstervend.

Zij waren dus ook de hele coronacrisis lang aan de macht, en nu nog steeds. En toch brengen ze dit rapport uit.

Het document is een reflectie over het pandemiebeleid, en zelfs een soort bescheiden *mea culpa*. Een terugblik die zegt: 'We hebben ons best gedaan, maar er zijn ook fouten gemaakt. Laat ons die fouten dan ook erkennen, zodat we in de toekomst beter kunnen doen'.

“Laat cijfers het pandemiebeleid voeden, niet dicteren.”

Dat verdient uitdrukkelijk respect. Je kan je toch niet voorstellen dat CD&V of laat staan Open Vld zoiets doet? Die zitten tot op vandaag met tenenkrullende arrogantie in de commissie's, doen kritiek nog steeds af als wappiepraat, en tonen geen enkele bereidheid om hun eigen beleid te evalueren.

En natuurlijk is het niet zo dat het CDA-rapport het coronabeleid compleet met de grond gelijk maakt, ze verdedigen het hier en daar ook.

Maar dat is logisch, terecht zelfs. **Het gaat erom dat ze zichzelf in vraag stellen. En dat ze die oefening openlijk durven maken.**

En dat voor een oubollige christelijke partij, wiens meest hippe figuur van het laatste decennium Jan Peter Balkenende was.

Maar goed, naar de essentie dan. Wat waren de conclusies van dat rapport eigenlijk?

Het rapport

Zelf hebben ze het over vier belangrijke, overlappende lessen: waarden, het algemeen belang, tunnelvisie en economie.

1. Waarden

“Ten eerste is het van belang om politiek op te vatten als het debat over waarden. In de coronacrisis vroeg de afweging tussen verschillende

grondrechten om een politiek debat. Dat debat werd onvoldoend vanuit waarden, mensvisies en samenlevingsvisies gevoerd.”

Dit is meteen een essentieel punt: we moeten in crisistijden zorgen dat we **onze kernwaarden bewaken**.

Vrijheid, het belang van sociaal en fysiek contact en de 'ondeelbaarheid' van onze Grondwet waren dingen die tijdens de pandemie plots op het achterplan verdwenen. Het instellen van avondklokken, samenscholingsverboden, of vaccinatie van kinderen... dat zouden ernstige vraagstukken moeten zijn.

Maar in dit geval was er zelfs geen parlementair, laat staan een *maatschappelijk* debat.

Dat is ondemocratisch, het tegenovergestelde van liberaal denken (ahum, Open Vld?), en eigenlijk ronduit gevaarlijk.

2. Algemeen belang

“De tweede les is dat politiek dient te draaien om het gemeenschappelijk belang. Verstandige politiek vertegenwoordigt alle inwoners. Die taak is extra belangrijk als maatregelen menselijke relaties bemoeilijken – ‘lockdowns’ – of merkbaar scheidslijnen met zich meebrengen in de samenleving – ‘vaccinatiedrang’.”

Dit raakt een ander belangrijk punt aan: een regering hoort, zeker in crisistijden, te verzoenen en te informeren.

Jammer genoeg was die invalshoek ver zoek tijdens de pandemie.

Tijdens de eerste lockdown stonden we nog allemaal samen te applaudisseren voor de zorg, en daarna was er de 'ploeg van 11 miljoen'-campagne.

Maar die verzoenende toon maakte al snel plaats voor vingerwijzingen en culpabilisering. Vaccinweigeraars bijvoorbeeld, werden paria's die er 'zelf voor kozen om uitgesloten te worden van het maatschappelijk leven'.

Het bleek een aanpak die enkel voor meer verdeeldheid en polarisering zorgde. Dat zag je bijvoorbeeld bij La Boum in het Ter Kamerenbos, waarbij (vooral) jongeren uitschreeuwden dat ze de maatregelen te radicaal vonden. De reactie van onze overheid? Ingrijpen met waterkanonnen en chargerende flikken te paard, alsof het ging om een relschoppende bende na een WK-match.

3. Tunnelvisie

"De derde les is dat het samenspel tussen macht en tegenmacht serieus genomen dient te worden, ook in crisistijd. In crisissituaties kan onder bestuurders al snel een tunnelvisie ontstaan. Zo was er door de gemedicaliseerde blik op het coronavirus lange tijd te weinig oog voor de psychosociale en economische gevolgen van het virus. Politici dienen dan een gezond tegenwicht te bieden."

Een fenomeen dat we in de inleiding al beschreven was de eenzijdige manier waarop onze politici naar de situatie keken.

Pas héél laat in de pandemie begon er wat ruimte te komen voor een breder debat. En zelfs dan werd er eigenlijk amper naar hen geluisterd. Psychologen, kinderartsen en economen stonden al maanden aan de zijlijn te roepen dat ook hun expertise in acht moest worden genomen, maar de cijferobsessie van Vivaldi (aantal besmettingen, bedden op de spoed, ...) liet dat gewoonweg niet toe.

Één zin in het rapport vat dat mooi samen: "Laat cijfers het pandemiebeleid voeden, niet dicteren".

Intussen weten we dat die tunnelvisie voor heel wat lange termijn-problemen zal zorgen. Niet in het minst voor een hele generatie kinderen die een ernstige leerachterstand opliepen.

En ook hun weerstand kon zich door de sociale isolatie niet genoeg ontwikkelen. Dat verklaart deels het hoge aantal gehospitaliseerde kinderen op dit moment.

4. Economie

“Ten vierde dienen crisisbeleid en de bijbehorende economische maatregelen uit te gaan van een actieve, betrokken samenleving. Hierbij is het aanmoedigen van een gezonde leefstijl van cruciaal belang, zowel in het verzachten van de crisisonstandigheden als bij het weerstand kunnen bieden aan besmetting. Dit vraagt van overheden een wezenlijk andere manier van omgaan met gezondheid, ziekte en zorg.”

Tot slot gaat het CDA-rapport ook over de economische impact van de coronamaatregelen, en wat ze volgende keer anders moeten aanpakken. De belangrijkste conclusie? ‘Alles dicht’ is geen goede manier van werken.

Het was best nog wel een logische redenering: ‘als we mensen niet naar hun werk laten gaan zal er minder verspreiding van het virus zijn, en dus ook minder slachtoffers’.

Maar de overheid ging daar te ver in. Pakweg ICT-bedrijven, architecten en ingenieurs hadden veel meer aan de slag kunnen blijven, en zo een pak minder aan de staat kunnen kosten.

Dat de overheid midden in de crisis geen tijd had om dat soort differentiatie toe te passen, daar kunnen we inkomen. Het heet een ‘crisissituatie’ voor een reden.

Maar net zoals bij de andere lessen gaat het daar niet over. Het gaat over de bereidheid om die lessen te trekken, publiekelijk te erkennen, en volgende keer beter te doen. En als we vandaag naar de Vivaldisten luisteren, dan lijkt het erop dat ze van de hele pandemie maar één ding geleerd hebben: 'wij hebben altijd gelijk, zelfs als dat niet zo is'.